

Prof.as.dr.Shefket JAKUPI

Prof.asoc.dr.Elez OSMANI

KONTABILITETI

(në teori dhe praktikë)

Instituti për kërkime shkencore dhe zhvillim
Ulqin, 2015

Parathënie.....	11
Kreu 1.....	12
I. HYRJE NË KONTABILITET	12
1 Kontabiliteti, sistemi i regjistrimit, parimet dhe rregullat.....	12
1.1 Kontabiliteti dhe rëndësia e informacionit kontabël	13
1.2 Përdoruesit e informacionit	14
1.3 Organizimi i kontabilitetit.....	14
1.4 Kontabiliteti i njëtrajtshëm - PLANI KONTABËL	15
1.5 Detyrimi ligjor për dokumentat -bazë të kontabilitetit	17
1.6 Ruajtja dhe arkivimi i dokumenteve kontabile.....	17
1.7 Rregullat dhe parimet e kontabilitetit.....	17
1.7.1 Rregullat	17
1.7.2 Parimet e kontabilitetit	18
1.7.3 Parimet e mbajtjes në rregull të kontabilitetit.....	20
Kreu 2.....	23
PROCESI I REGJISTRIMIT KONTABËL	23
2 Librat kontabël të detyrueshëm.....	23
2.1 Forma dhe mbajtja e llogarive	23
2.1.1 Ditari	24
2.1.2 Libri i Madh (kryesor)	30
2.1.3 Libri i inventarit	31
2.1.4 Librat ndihmës	31
2.2 Nocioni, forma dhe llojet e llogarive.....	31
2.2.1 T- Llogaria	35
2.3 Sistemi i regjistrimit të dyfishtë.....	36
Kreu 3.....	41
MËNYRAT DHE TEKNIKAT E HARTIMIT TË BILANCIT DHE TË PASQYRAVE FINANCIARE.....	41
3 Bilanci kontabël.....	41

3.1	Ndërtimi i bilancit.....	44
3.2	Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve.....	53
3.3	Pasqyra e fitimeve të mbajtura	57
3.4	Pasqyra e cash flow	57
3.5	Pasqyra e ndryshimeve në kapital	58
3.6	Përkufizimet, kriteret e njohjes dhe vlerësimi i elementëve të bilancit kontabël.....	66
Kreu 4.....		69
AKTIVET AFATSHKURTËRA.....		69
4	Kuptimi i aktiveve afatshkurtëra.....	69
4.1	Mjetet monetare (para).....	70
4.1.1	Llogaria bankare	71
4.1.2	Arka,nocioni dhe llojet	72
4.2	Kërkesat	76
4.2.1	Kërkesat nga të punësuarit.....	79
4.3	Pasuritë financiare afatshkurtëra	79
4.4	Inventarët, përkufizimi dhe kontabiliteti i tyre.....	81
4.4.1	Përkufizimi i inventarit	81
4.4.2	Inventari i mallit.....	81
4.4.3	Inventari dhe kostaja e përhershme në Inventar	81
4.5	Sistemet e inventarit	83
4.6	Kontabiliteti i blerjeve dhe i shitjeve të Inventarit.....	83
4.7	Regjistrimet e blerjeve	84
4.8	Regjistrimet e kostos së transportit	84
4.9	Regjistrimi e kthimit të blerjeve.....	85
4.10	Regjistrimi e blerjeve me zbritje	86
4.11	Regjistrimet e shitjeve.....	86
4.12	Regjistrimet e kthimit të shitjeve	87
4.13	Metodat për përcaktimin e kostos së inventarit.....	88

4.14	Metoda e çmimit mesatar nuk u përket metodave	96
4.15	Metoda e bruto profitit	100
4.16	Metoda e inventarit në shitje me pakicë	101
Kreu 5	103
AKTIVET AFATGJATA	103
5	Kuptimi i Aktive afatgjata	103
5.1.1	Ndarja e aktiveve	105
5.2	Aktivet jo-materiale (asetete e paprekshme)	106
5.3	Llojet e aktiveve Jo-Materiale	107
5.3.1	Patenta	108
5.3.2	Licencat	109
5.3.3	Koncensioni	110
5.3.4	Goodwilli (emri i mirë).....	110
5.3.5	E drejta e autorit	114
5.3.6	Franshiza (e drejtë ekskluzive)	115
5.4	Aktive materiale (të prekshme)	116
5.5	Kontabilizimi i Aktivet Jomateriale.....	121
5.5.1	Të dhënat për kërkime dhe zhvillim	125
5.5.2	Spjegime për kapitalizimin e kamatave dhe shpenzimeve të huazuara.....	125
5.5.3	Deponimet jomaterijale	127
5.6	Kontabilizimi i Aktivet afatgjata materiale	128
5.6.1	Matja epronës, impiantevedhe pajisjeve	131
5.7	Furnizimi me mjete themelore të qëndrueshme	133
5.7.1	Blerja e mjeteve të qëndrueshme	134
5.7.2	Shitja e mjeteve të qëndrueshme	135
5.7.3	Marrja e mjeteve pa kompensim	135
5.7.4	Tjetersimi i mjeteve kryesore	136
5.7.5	Shlyerja e mjeteve kryesore.....	138

Kreu 6.....	141
AMORTIZIMI I AKTIVEVE JO-MATERIALE DHE MATERIALE.....	141
6 Amortizimi	141
6.1 Metoda lineare (vijëdrejtë)	142
6.1.1 Metoda e njësive të prodhimit (funksionale).....	144
6.2 Metoda e zhvlerësimit të shpejtuar	145
Kreu 7.....	151
DETYRIMET (BURIMET E HUAJA).....	151
7 Detyrimet (Borxhet)	151
7.1 Detyrimet dhe Kontabiliteti i tyre	151
7.1.1 Kredi afatshkurtra financiare.....	159
7.1.2 Detyrime nga veprimtaria afariste	160
7.2 Mallrat tregtar dhe evidenca e tyre	160
7.3 Blerja e mallrave dhe shërbimeve	162
7.3.1 Sistemi i vazhdueshëm.....	162
7.3.2 Sistemi periodik	162
7.4 Zbritja në blerje	165
7.5 Kthimi i mallrave dhe regjistrimi i tyre	167
7.5.1 Kthimet dhe lejimet në blerje	168
7.6 Detyrimet afatgjata	172
7.6.1 Kredia afatgjatë	175
7.6.2 Lizingu.....	176
7.6.3 Kontabiliteti i aksionarëve	178
7.7 Kontabilizimi letrave me vlerë	181
7.8 Kontabiliteti i obligacioneve.....	183
Kreu 8.....	188
KAPITALI (EKUITETI)-BURIMET E VETA.....	188
8 Definimi dhe evidenca e kapitalit.....	188

8.1	Burimet e veta (kapitali i pronarit).....	189
Kreu 9.....		194
EVIDENCA E TË DALAVE – SHPENZIMET.....		194
9	Të dalat (shpenzimet) dhe të hyrat (ardhurat).....	194
9.1	Evidenca e të dalave - shpenzimet.....	194
9.2	Evidencimi i shpenzimevetë tregtisë.....	195
9.3	Vlera e furnizimit të mallit të shitur KMSH.....	197
9.4	Shpenzime materiale.....	197
9.5	Shpenzimet e pagave dhe kompensimeve të pagëfitimeve.....	201
9.6	LLOGARIA E PAGAVE.....	202
9.6.1	Llogaria e pagave ne Kosovë.....	202
9.6.2	Llogaria e pagave në Serbi.....	207
9.7	Evidenca e të dalave financiare.....	209
9.8	Të dalat joafariste dhe të jashtëzakonshme.....	209
Kreu 10.....		214
KOMPLETIMI I CIKLIT TË KONTABILITETIT DHE BIZNESEVE ..		214
10	Baza rrjedhëse dhe baza Cash e kontabilitetit.....	214
10.1	Parapagimet (shpenzimet e parapaguara).....	215
10.2	Shpenzimet e shtyra.....	218
EVIDENCA E TË ARDHURAVE – HYRAVE.....		219
11	Evidenca e të ardhurave - hyrave.....	219
11.1	Të hyrat e biznesit.....	219
11.1.1	Të hyrat nga shitja e mallit.....	220
11.1.2	Evidencimi i shitjes së mallit me shumicë.....	220
11.1.3	Evidencimi i shitjes së mallit me pakicë.....	223
11.1.4	Evidencimi i shitjes së mallit me pakicë përmes kartelave paguese dhe kartelave kreditore.....	224
11.2	Shitja e mallrave dhe shërbimeve.....	225
11.3	Zbritja në shitje (discount).....	226

11.4	Kthimet dhe lejimet në shitje	227
11.5	Shitja me zbritje (discount)	230
11.6	Kthimet dhe lejimet në shitje	232
11.6.1	Të hyrat financiare	234
11.6.2	Të hyra nga kamata	234
11.6.3	Diferencat pozitive të kursit.....	236
11.6.4	Të hyrat jashtë biznesit dhe të jashtëzakonshme	237
11.7	Të ardhurat e shtyra (të ardhurat e pafituara)	237
11.8	Fleta e punës kontabël /Fleta mbyllëse	242
11.9	Nxjerrja e rezultatit financiar	243
Kreu 12	246
KOSTOT - NOCIONI DHE LLOJET	246
12	Kostot,nocioni dhe llojet.....	246
12.1	Koncepti i menaxhimit të kostove.....	249
12.2	Struktura dhe klasifikimi i kostove	250
12.3	Faktorët që ndikojnë në lartësinë e kostove	251
12.4	Objekti i kostos.....	251
12.5	Kostot e drejtpërdrejta.....	251
12.6	Kostot e tërthorta/ Indirekte të prodhimitarisë (KIP)	252
12.7	Sistemet e menaxhimit të kostos.....	255
12.8	Analiza e pragut të rrezikut (analiza: kostoja (c) –vëllimi (v)- profiti (p).....	256
12.9	Pragu i rrezikut	257
12.10	Marzha e kontributit.....	257
12.11	Metodat për ndarjen e kostove të përziera	261
12.12	Kostot relevante për vendime menaxheriale.....	264
Kreu 13	272
ANALIZA E BILANCIT DHE E PASQYRAVE FINANCIARE	272
13	Pasqyrat financiare.....	272

13.1	Karakteristikat cilësore të pasqyrave financiare (PF)	273
13.2	Informatat që ofrojnë pasqyrat financiare në bazë të zërave të bilancit.....	275
13.3	Arsyet e analizës së pasqyrave financiare	277
13.4	Lloji i pasqyrave financiare dhe specifikat e tyre gjatë analizës financiare	277
13.5	Bilanci i kontabël.....	280
13.6	Bilanci krahasues së ndërmarrjes	281
13.7	Struktura e Bilancit të kontabël së ndërmarrjes	283
13.8	Pasqyra e fitimit dhe humbjes së ndërmarrjes	285
13.9	Llogaria krahasuese e fitimit dhe humbjes së ndërmarrjes.....	286
13.10	Struktura e fitimit dhe humbjes së ndërmarrjes.....	287
13.11	Analiza horizontale	288
13.12	Analiza horizontale e bilancit të kontabël - pasuria (aktivet) ..	292
13.13	Analiza horizontale e pasqyrës së të ardhurave	296
13.14	Analiza vertikale.....	299
13.15	Koeficientët financiar.....	302
13.16	Koeficientët e shfrytëzimit apo menaxhimit të mjeteve	305
13.17	Koeficientët e shfrytëzimit të borxheve	310
13.18	Koeficientët e profitabilitetit	312
13.19	Pika e rentabilitetit.....	318
13.20	Leva Operative.....	318
13.21	Përlllogaritja e leverazhit financiar	319
13.22	Përlllogaritja e pragut të rentabilitetit	321
13.23	Skema për llogaritjen e rezultatit financiar Pika „Qa”	323
13.24	Raportet e likuiditetit	325
13.25	Kapitali punues.....	326
13.26	Raportet e rrotullimit (aktivitetit) të pasurisë	328
13.27	Rrotullimi i llogarive të arkëtueshme (blerësve)	329

13.28	<i>Ditët e shitjeve të paarkëtueshme</i>	330
13.29	<i>Raporti i rrotullimit të inventarit (rezervave)</i>	331
13.30	Rrotullimi i llogarive të pagueshme (furnitorëve)	332
13.31	Raportet e solvencës afatgjatë.....	333
13.32	Raporti i borxhit ndaj totalit të pasurisë	334
13.33	Raporti i mbulimit të kamatës	335
13.34	Raportet e profitabilitetit.....	336
13.35	Norma e kthimit prej totalit të pasurisë.....	336
13.36	Raporti i shitjeve neto ndaj pasurisë neto.....	338
13.37	Raportet e vlerës së tregut.....	340
13.38	Raportet e përziera (shumëllojshme)	342
13.39	Vlera kontabël për aksion të rregullt (zakonshëm).....	342
13.40	Raporti i analizës Du Pont	343

Parathënie

Libri **“KONTABILITETI”** në teori dhe praktikë, u dedikohet kryesisht studentëve të ekonomisë dhe të tjerëve të cilët fillojnë të me problematikën e kontabilitetit në praktikë.

Qëllimi i këtij libri është që studentëve, gjatë zhvillimit të procesit mësimor t’ua lehtësojnë punën, në mënyrë që, më mirë ta kuptojnë esencën kostove-shpenzimeve, ta përvetësojnë metodologjin e sajë dhe me sukses ta mbizotrojnë problematikën e kontabilitetit të koston.

Pra,libri përman pjesën teorike dhe pjesën praktike, për zgjidhje parciale të problematikës së ilustrimeve në kontabilitet me zgjidhje,si dhe shumë parashtrime pyetjesh dhe detyrash për zgjidhje të pavaruranga ana e studentëve.

Ky libër mbulon nevojat e studentëve për rajonin:

- Shqipëri
- Maqedoni
- Kosovë dhe
- Serbi

Zhvillimi i kontabilitetit ka qenë i ndryshëm në vende të ndryshme. Përcaktues kanë qënë, niveli i zhvillimit ekonomik, politik, kulturor, social, etj.

Por, pavarësisht nga këto ndryshime e veçori, gjatë këtij zhvillimi në përgjithësi kanë mbizotëruar dy rryma kryesore,dy shkolla të kontabilitetit: shkolla anglosaksone dhe shkolla Evropiane (apo ndryshe shkolla franceze apo kontinentale).

Në këtë tekst janë pasqyruar mendimet, vërejtjet dhe sygjerimet e dashamirësve të fushës së kontabilitetit, e në veçanti Prof.Asoc.Dr.Hidajet SHEHU, Prof. asoc. Dr Indid SHULI.Për plotësimin dhe përmirësimin e mëtejshëm të këtij teksti, në të ardhmen,jemi përsëri, në mirëpritje të vërejtjeve,sugjerimeve dhe mendimeve të specialistëve dhe publikut lexues, duke e çmuar këtë si një kontribut të rëndësishë së veçantë.

Ju jemi mirënjohës!

Autorët,